

เดลินิวส์
 ฉบับที่ 17,723 วันพุธที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2541 ราคา 8 บาท DAILY NEWS

โลกทัศน์
 FACE OF THE WORLD

บ้านใหม่ไทย

ศิริรัตน์ สาโพธิ์สิงห์ / เรียบเรียง

ความเป็นมาของไหมไทย

การค้นพบเส้นใยไหมและหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเส้นไหมและทอผ้าบนผืนแผ่นดินจีน ซึ่งอยู่ห่างไกลจากสุวรรณภูมิ หรือประเทศไทยหลายพันไมล์ ในประเทศไทยเมื่อประมาณ 4,700 ปี นั้น ยังไม่มีหลักฐานที่บ่งชี้ถึงความสัมพันธ์อันเกิดจากการเลี้ยงไหมของทั้งสองแผ่นดินนี้ แต่สิ่งที่ผ้าพันธุของชนบนผืนแผ่นดินนี้มีมานับเป็นพันปี ก็คือการนุ่งห่มด้วยผ้าไหมที่มีมานานจนเป็นเรื่องธรรมดาจะมีมานานเพียงใด ยังไม่มีใครสามารถสืบสาวราวเรื่องได้ชัดเจน จนกระทั่งพบหลักฐานยืนยันได้ว่า **มีการทอผ้าขึ้นใช้โดยพบเศษผ้าที่ติดอยู่กับกำไลสำริดของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์บ้านเชียง และเศษผ้าไหมซึ่งพบที่บ้านนาดี อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธาณันัน บ่งบอกว่าประเทศไทยมีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและการทอผ้าไหมมาราว 3,000 ปีแล้ว** เช่น อาจมีการสืบทอดอารยธรรมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและการทอผ้าไหม ติดต่อกันมาจากบรรพบุรุษที่อาศัยอยู่ในแถบนี้ มิได้มีการอพยพ หรือเคลื่อนย้ายวัฒนธรรมจากแผ่นดินประเทศจีนแต่อย่างใด ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับแล้วว่า เมื่อ 500,000 ปีมาแล้ว ได้มีมนุษย์อาศัยอยู่ในดินแดนแผ่นดินไทยแล้ว จากหลักฐานทางโบราณคดี ชุมชนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่นี่มีการตั้งที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง มีความรู้เรื่องการปลูกข้าวและเลี้ยงสัตว์ แต่การขุดค้นหน้าบ้านคุณนายปัดถลี ดุงคสมิต บ้านเชียง โดยกรมศิลปากร เมื่อปี พ.ศ. 2516 พบเส้นใยหินอยู่ข้างโครงกระดูกปะปนอยู่กับทราย ได้เศษเครื่องปั้นดินเผาไม่พบเส้นใยไหมแต่อย่างใด

ในขณะที่หลักฐานทางประวัติศาสตร์ยังไม่แจ้งชัดหรือยืนยันได้ว่าไหมไทยมีแหล่งกำเนิดอยู่ที่นี้ หรือได้รับการถ่ายทอดมาจากที่ใด นักวิทยาศาสตร์โบราณคดี ก็พยายามเสาะแสวงหาหลักฐานหรือข้อสันนิษฐานทางชีววิทยาและภูมิศาสตร์ โดยตั้งข้อสังเกตว่า **ไหมไทยพันธุ์พื้นเมืองที่เลี้ยงกันมาตั้งแต่**

โบราณและยังคงมีเลี้ยงกันอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น เป็นไหมที่ไม่มีการฟักตัวตามธรรมชาติ สามารถฟักออกเป็นตัวได้ปีละหลายครั้ง รั้งมีรูปร่างเรียวเล็ก สีเหลือง มีปุยมากกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ แตกต่างกับไหมของจีนในสมัยราชวงศ์เซีย ลาว กัมพูชา เวียดนาม ประเทศเพื่อนบ้านของไทยนั้นก็มีพันธุ์ไหมพื้นเมืองรั้งสีเหลือง เอกสารในสมัยราชวงศ์โจว ประมาณ 579-227 ก่อนพุทธกาลกล่าวว่า ไหมที่เลี้ยงเป็นไหมที่ฟักออกปีละ 2 ครั้ง มีการลอกคราบ 3 ครั้ง รั้งสีขาวในหนังสือ Tshan-Shu และหนังสือ NungShu กล่าวว่า จีนเลี้ยงไหมที่ลอกคราบ 3 ครั้ง รั้งสีขาว ส่วนทางภาคใต้ของจีนเลี้ยงไหมที่ลอกคราบ 4 ครั้ง รั้งสีเหลือง

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เหล่านี้ทำให้สรุปได้ว่า พันธุ์ไหมที่ใช้เลี้ยงในภาคกลางของจีนยุคแรก เป็นชนิดที่ฟักออกเป็นตัวปีละ 2 ครั้ง รั้งกลมสีขาว ส่วนทางภาคใต้ของจีนจะเลี้ยงไหมพันธุ์ที่ฟักออกตลอดปี รั้งมีขนาดเล็ก สีเหลือง เส้นใยอ่อนนุ่มเป็นมันวาว คุณสมบัติและคุณลักษณะเหล่านี้จะเหมือนกับพันธุ์ไหมพื้นเมืองของไทย ลาว เวียดนาม และเขมร นอกจากนี้อุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหมสาวไหมและทอผ้าไหมพื้นเมืองของไทย เช่น กระดังเลี้ยงไหม จ่อ เหล่ง อัก ไน ก็ มีลักษณะคล้ายคลึงและใกล้เคียงกับอุปกรณ์ที่ใช้อยู่ทางตอนใต้ของจีนและลาว ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำขึ้นอย่างง่าย ๆ เหมาะสำหรับการเลี้ยงไหมและทอผ้าในครัวเรือน ซึ่งต่างจากภาคกลางของจีน ซึ่งมีการพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เพื่อส่งเป็นสินค้าออก

จะเห็นว่าการเลี้ยงไหมไทยพื้นเมืองของชาวไทย โดยเฉพาะในทางภาคอีสาน มีความใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกับการเลี้ยงไหมของชาวจีนตอนใต้ ชาวเวียดนาม ชาวลาว และชาวเขมร สิ่งที่ทำกันอันนำไปสู่การถ่ายทอดหรือเคลื่อนย้ายอารยธรรมการเลี้ยงไหมสาวไหมและทอผ้าไหมมาตามลำน้ำโขงจากภาคใต้ของจีนสู่ดินแดนประเทศไทยในปัจจุบัน.